

Zmiany na rynku mięsa drobiowego na świecie i w Polsce w latach 2001-2019

Changes in the Poultry Meat Market in the World and in Poland in the Years 2001-2019

Synopsis. Celem pracy było określenie kierunków zmian w produkcji, konsumpcji oraz handlu zagranicznym mięsem drobiowym na świecie, u największych i średnich producentów i konsumentów, a także eksporterów i importerów. Określenie długoterminowych tendencji jest ważne dla praktyki gospodarczej. Badania obejmowały lata 2001-2019. Do pomiaru tendencji wykorzystano najlepiej dopasowaną do danych empirycznych funkcję trendu. Wykorzystano także indeksy, statystyczne oraz średnie tempo zmian, wskaźniki struktury. Produkcja mięsa drobiowego ogółem rosła przeciętnie w roku w tempie 3,4%. Udział największych producentów, w wytwarzaniu produkcji zmniejszył się z 62,7% w 2001 r. do 53,9% w 2019 r., a zwiększył średnich i pozostałych. U największych i średnich producentów mięsa drobiowego, za wyjątkiem Meksyku i Japonii wzrost produkcji był większy niż konsumpcji, co spowodowało zwiększenie możliwości eksportowych lub ograniczenie importu. Tempo wzrostu eksportu było szybsze niż produkcji, co powodowało zwiększenie udziału eksportu w zagospodarowaniu produkcji. Import mięsa drobiowego jest bardziej rozproszony niż jego eksport. Udział 3-ch największych eksporterów w handlu światowym w 2001 r. wynosił 58,7%, a w 2019 r. 51,9%, a wskaźniki te dla 3-ch największych importerów wynosiły odpowiednio: 33,8% i 23,6%. W Polsce szybko rosła produkcja (7,4% rocznie), a znacznie wolniej konsumpcja, co skutkowało rozwojem eksportu. W latach 2001-2014 na rynki zagraniczne było kierowane 81% przyrostu produkcji, a w latach 2015-2019 - 99,3%. Rosnącemu eksportowi sprzyjają ceny mięsa. W latach 2014-2019 ceny drobiu na rynkach światowych były wyższe od cen w Polsce o 14,3%, a ceny w UE-27 wyższe od cen w Polsce o 51,7%. Do 2030 r. możliwy jest dalszy wzrost produkcji mięsa drobiowego w Polsce powodowany głównie popytem zagranicznym.

Słowa kluczowe: mięso drobiowe, produkcja, eksport, import, konsumpcja, ceny

Abstract. The aim of the study was to determine the directions of changes in the production, consumption and foreign trade of poultry meat in the world, among the largest and medium-sized producers and consumers, as well as exporters and importers. Identifying long-term trends is important to business practice. The research covered the years 2001-2019. The trend function best suited to the empirical data was used to measure the trend. Indexes, statistical and average rate of change, structure indicators were also used. Total poultry meat production grew on average by 3.4% per year. The share of the largest producers in the production decreased from 62.7% in 2001 to 53.9% in 2019, and increased medium and other producers. In the largest and medium-sized poultry producers, except Mexico and Japan, the increase in production was greater than consumption, which resulted in an increase in export opportunities or a reduction in imports. The growth rate of exports was faster than that of production, which resulted in an increase in the share of exports in production management. Import of poultry meat is more fragmented than its export. The share of the 3 largest exporters in world trade in 2001 was 58.7%, and in 2019 51.9%, and the indicators for the 3 largest importers were respectively: 33.8% and 23.6%. In Poland, production grew rapidly (7.4% annually), and consumption was much slower, which resulted in the development of exports. In the years 2001-2014, 81% of the increase in production was directed to foreign markets, and in 2015-2019 - 99.3%. Meat prices are conducive to growing exports. In 2014-2019, the prices of poultry on the world markets were higher than the prices in Poland by

¹ prof. dr hab., e-mail: stanislaw_stanko@sggw.edu.pl; <https://orcid.org/0000-0001-9698-9316>

² dr inż., e-mail: aneta_mikula@sggw.edu.pl; <https://orcid.org/0000-0001-7129-6898>

14.3%, and the prices in the EU-27 higher than the prices in Poland by 51.7%. Until 2030, a further increase in the production of poultry meat in Poland is possible, mainly caused by foreign demand.

Key words: poultry meat, production, exports, imports, consumption, prices

JEL Classification: F14, F19, Q02, Q17

Wstęp

Zmiany na międzynarodowych i światowych rynkach mięsa mają duże znaczenie dla rynku w Polsce. Wynika to z tego, że rosnąca podaż wołowiny i mięsa drobiowego przewyższa znacznie zapotrzebowanie krajowe. Z tego powodu powstała nadwyżka musi być zagospodarowywana na rynkach zagranicznych. Wskaźnik samowystarczalności produkcji na rynku mięsa wołowego w Polsce wzrósł ze 117% w latach 2000-2003 do 458% w latach 2012-2015 (Pasińska, 2016, s. 27), a mięsa drobiowego z 102,8% w 2001 r. (Kapusta, 2011, s. 408) do 252% w 2019 r.³. Z kolei wskaźnik samowystarczalności w produkcji wieprzowiny wynosił w latach 2001-2003 – 104% (Pasińska, 2016, s. 103) i podobnie kształtował się w 2019 r. Z przedstawionych rosnących wskaźników samowystarczalności w produkcji mięsa w Polsce wynika, konieczność zagospodarowania na rynkach międzynarodowych i światowych znacznych nadwyżek mięsa ponad potrzeby krajowe. Takie kierunki rozwoju produkcji w kraju stwarzają konieczność rozpoznania prawidłowości występujących u głównych producentów i konsumentów a także eksporterów i importerów mięsa. Szczególnie dotyczy to mięsa drobiowego i wołowiny. Określenie tych tendencji jest istotne z punktu widzenia praktyki gospodarczej.

Problematyka zmian na rynku mięsa drobiowego na świecie i w Polsce była podejmowana przez innych badaczy (Barbut, 2012, Bąk-Filipek, 2014, Konarska i in., 2015, Windhorst, 2017, Mroczek, 2020), jednak badania nie obejmowały tak długiego okresu badawczego z uwzględnieniem podziału na dużych, średnich i pozostałych producentów, eksporterów importerów i konsumentów mięsa drobiowego. Główną przesłanką analiz był brak w literaturze przedmiotu badań określających tendencje występujące u głównych producentów, konsumentów, eksporterów i importerów mięsa drobiowego. Długoletni zakres analizy pozwala na wykrycie prawidłowości, na które nie mają wpływu okresowe wahania.

Cel opracowania, materiał, metody analizy

Celem opracowania było określenie kierunków zmian w produkcji, konsumpcji oraz handlu zagranicznym mięsem drobiowym na świecie, u głównych jego producentów i konsumentów. Tendencje w produkcji mięsa z brojlerów kurzych, spożyciu i handlu zagranicznym w latach 2000-2016 przedstawili Mikula i Stańko (2017). Termin mięso drobiowe jest dość szerokim pojęciem. Mięso to uzyskuje się z żywca udomowionych ptaków użytkowanych ze względu na mięso, jaja i pióra. Żywiec rzeźny pochodzi z chowu towarowego brojlerów kurzych, kaczonych i indyczych oraz drobiu wyrośniętego (np. gęsi,

³ Obliczono na podstawie bilansu mięsa drobiowego. Rocznik Statystyczny Rolnictwa. GUS, s. 317, Warszawa 2020.

perliczki), a także z selekcji stad podstawowych mięsnych i nieśnych (Dybowski 1998, s. 756-758, Kapusta 2011). Mięso drobiowe uzyskuje się także z chowu i hodowli strusia⁴.

W opracowaniu produkcja obejmowała następujące rodzaje: mięso z brojlerów kurzych, indyków, kaczek, gęsi i perliczek⁵. Producentów mięsa drobiowego podzielono na 3 grupy: najwięksi, średni i pozostali. Podstawą wyodrębnienia grup krajów była wielkość produkcji. Do największych producentów mięsa drobiowego zaliczono te kraje, które produkowały w ostatnich 5 latach powyżej 10 mln t rocznie. Były to: USA, Chiny, Brazylia i UE-27. Do średnich producentów zaliczono te kraje, które produkowały rocznie 2-10 mln t mięsa drobiowego. Do tych krajów należą: Rosja, Indie, Meksyk, Argentyna, Turcja, Iran, Japonia, Indonezja⁶. Kraje produkujące mniej niż 2 mln t zaliczono do pozostałych producentów. Badaniem objęto lata 2001-2019. Jest to długi okres, co pozwoliło wyodrębnić dominujące kierunki zmian - tendencje. Do ich pomiaru wykorzystano najlepiej dopasowaną do danych empirycznych funkcję trendu. Uwzględniono następujące postacie funkcji: prostoliniowa, wykładnicza, potęgowa, logarytmiczna, wielomian stopnia drugiego. Wyboru najlepiej dopasowanej do danych empirycznych funkcji dokonano w oparciu o formalno-statystyczne kryteria (istotność parametrów i współczynnik determinacji). Oprócz tendencji, do pomiaru dynamiki badanych wielkości wykorzystano także niektóre miary statystyki opisowej np. indeksy, statystyczne (Jóźwiak i Pogórski, 1998) oraz średnie tempo (stopę) zmian, przy obliczaniu którego uwzględniono wszystkie wyrazy szeregu czasowego (Timofiejuk, 1990). Do oceny występujących prawidłowości wykorzystano także wskaźniki struktury.

Przedmiotem analizy była produkcja, konsumpcja, eksport i import mięsa drobiowego w skali globalnej (na świecie), i w różnych grupach jego producentów i konsumentów w latach 2001-2019. Źródła informacji o produkcji, spożyciu i obrotach handlu zagranicznego stanowiły dane z Faostatu, Eurostatu, GUS.

Wyniki badań

Tendencje w produkcji i konsumpcji mięsa drobiowego⁷

W latach 2001-2019 produkcja mięsa na świecie charakteryzowała się tendencją wzrostową. Produkcja wieprzowiny wzrosła o 21,5%, wołowiny o 23,5%, baraniny o 28,5%, mięsa drobiowego o 84,9%, w tym mięsa z brojlerów kurzych o 93,5%⁸. Z kolei w UE-27 w tych latach zmiany produkcji mięsa były następujące: wieprzowiny +11,9%, wołowiny -7,5%, baraniny -34,6%, mięso drobiowe +39,8%, a brojlery kurze +50,5%. Natomiast w Polsce zmiany w produkcji mięsa w tych latach wynosiły: wieprzowina +7,6%, wołowina +77,2%, baranina -13,1%, mięso drobiowe +209,3%, w tym mięso z brojlerów kurzych +237,3%⁹.

⁴ Szacuje się, że na tle Europy Polska jest liderem w hodowli strusia. W 120 hodowlach znajduje się około 12 tys. szt. ptaków. 90% mięsa Polska eksportuje do krajów Europy Zachodniej (Rynek-rolny.pl).

⁵ Wynikało to z dostępności danych.

⁶ Polska należąca do UE także produkuje ponad 2 mln t mięsa drobiowego.

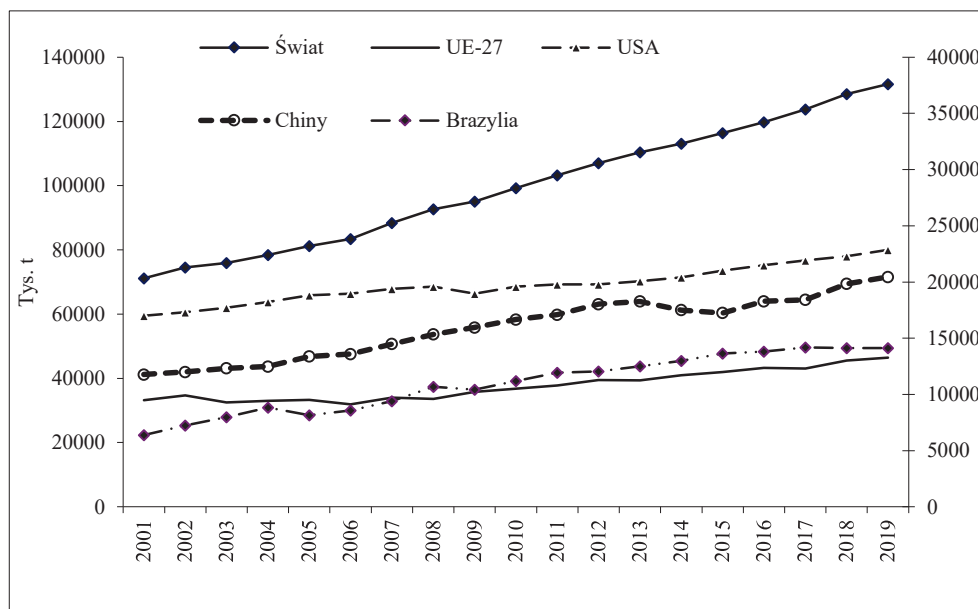
⁷ Ze względu na dostępność danych badaniami objęto mięso z brojlerów kurzych, indyków, kaczek, gęsi i perliczek.

⁸ Obliczono na podstawie danych FAOSTAT (2021).

⁹ Obliczono na podstawie danych FAOSTAT (2021).

Dynamika produkcji mięsa drobiowego na świecie w latach 2001-2019 była zróżnicowana. Ogółem produkcja mięsa drobiowego wzrastała rocznie o 3430 tys. t, tj. w tempie 3,4%, w tym produkcja mięsa z brojlerów kurzych rosła rocznie o 3 227 tys. t, tj. w tempie 3,7%, mięsa z kaczek, odpowiednio: 105 tys. t i 2,7%, z gęsi i perliczek: o 55 tys. t i 2,4%, a z indyków o 43 tys. t i 0,7%. W wyniku takich tendencji nastąpiły niewielkie zmiany w strukturze produkcji mięsa drobiowego. W produkcji dominowało mięso z brojlerów kurzych. Jego udział w produkcji ogółem zwiększył się z 86,5% w latach 2001-2005 do 89,4% w latach 2015-2019. Zmniejszył się natomiast udział pozostałych rodzajów mięsa: indyków, z 6,9% do 4,8%, kaczek, z 4,1% do 3,7% oraz gęsi i perliczek, z 2,5% do 2,1%.

Szczególne znaczenie w Polsce ze względu na skalę i dynamikę wzrostu ma produkcja mięsa drobiowego. Szybkość wzrostu produkcji mięsa z drobiu w Polsce kilkakrotnie przekracza szybkość zmian produkcji na świecie, a także w krajach UE-27. W wyniku takich tendencji ważnym zagadnieniem jest rozpoznanie głównych producentów, konsumentów jak i eksporterów i importerów mięsa drobiowego na rynkach zagranicznych.

Rys. 1. Produkcja mięsa drobiowego na świecie (lewa oś) i u największych jego producentów (prawa oś) (tys. t) w latach 2001-2019

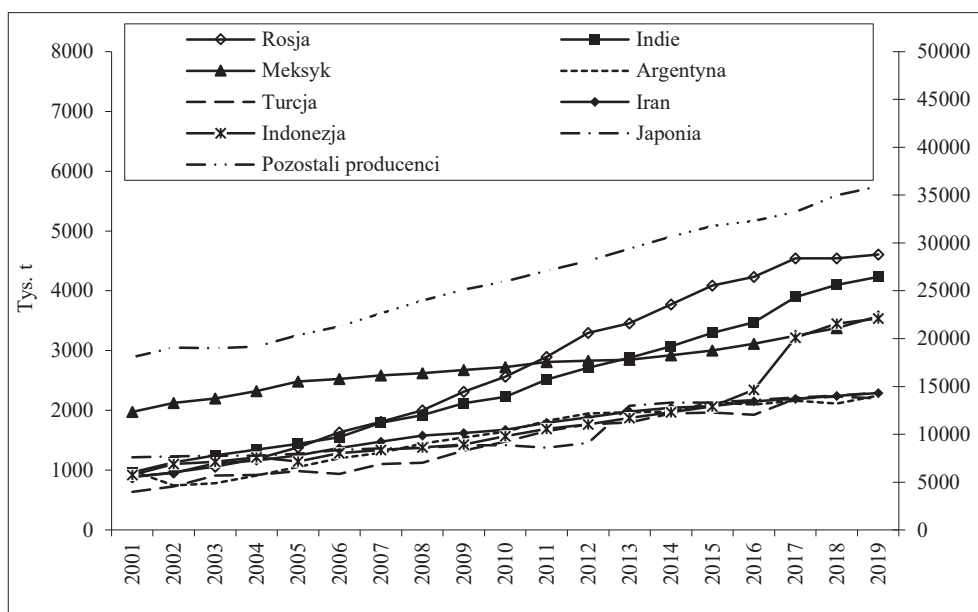
Fig. 1. Poultry meat production in the world (left axis) and in the biggest producers (right axis) (thousand t) in the years 2001-2019

Źródło: opracowanie na podstawie: FAOSTAT, 2021.

Szybko rosnąca produkcja mięsa drobiowego na świecie i w Polsce w porównaniu do innych rodzajów mięsa wynika z wielu powodów. W warunkach gospodarki rynkowej o rozwoju branży decyduje popyt. Rosnący popyt na mięso drobiowe w kraju, jak i za granicą wynika z wartości odżywczych i dietetycznych, a także z ekonomiki produkcji. Mięso

kurcząt charakteryzuje się wysoką wartością biologiczną. Jest źródłem pełnowartościowego białka zwierzęcego, równoważnego białku mleka i ustępuje tylko białku z jaja (Kijowski 2000). W zakresie ekonomiki pozytywnie na produkcję wpływają: stosunkowo krótki cykl produkcji, postęp genetyczny i technologiczny, techniki chowu. Te czynniki spowodowały znaczną poprawę efektywności wykorzystania paszy. Przy żywieniu drobiu w ostatnich 50 latach efektywność wykorzystania paszy poprawiła się prawie o 250%. Na przykład współczynnik konwersji paszy¹⁰ dla bydła wynosi około 6:1, trzody < 3,5:1, a drobiu < 2:1 (Shike 2013, s. 3).

Tendencje w produkcji mięsa drobiowego przez największych jego producentów przedstawiono na rys. 1, a przez średnich i pozostałych producentów na rys. 2.

Rys. 2. Produkcja mięsa drobiowego u średnich (prawa oś) i pozostałych producentów (lewa oś) (tys. t) w latach 2001-2019

Fig. 2. Production of poultry meat in medium-sized (right axis) and other producers (left axis) (thousand t) in the years 2001-2019

Źródło: opracowanie na podstawie: FAOSTAT, 2021.

Dynamika produkcji była zróżnicowana w różnych krajach i grupach krajów. Przeciętnie tempo wzrostu produkcji mięsa drobiowego u największych jego producentów wynosiło 2,5% rocznie, a ilościowo: 1436 tys. t. Wśród największych producentów najszybciej rosła produkcja mięsa drobiowego w Brazylii, przeciętnie w roku o 4,3%, a ilościowo o 450,7 tys. t, w tym mięsa z brojlerów kurzych o 425,5 tys. t, tj. w tempie 4,2%, indyków o 25,1 tys. t, tj. w tempie 7%, pozostałego drobiu o 0,1 tys. t. W strukturze produkcji dominuje mięso z brojlerów kurzych (95,7% w latach 2015-2019), a udział mięsa z indyków

¹⁰ Współczynniki konwersji paszy (FCR) jest to ilość paszy spożywanej przez zwierzę, która może zostać przekształcona w jeden kilogram wagi żywej.

wynosił 4,2%. Niewielka jest produkcja mięsa z pozostałego drobiu. Produkcja mięsa drobiowego w Chinach¹¹ rosła w tempie 3% rocznie i 475,5 tys. t, w tym z brojlerów kurzych o 337,2 tys. t, kaczek o 84,4 tys. t, gęsi i perliczek o 54 tys. t, a nieznacznie obniżyła się produkcja mięsa z indyków. W strukturze produkcji dominuje mięso z brojlerów kurzych (70,6%), gęsi i perliczki stanowią 13,3%, kaczki 16,1%, niewielka jest produkcja mięsa z indyków. W krajach UE-27, tempo wzrostu produkcji mięsa drobiowego wynosiło 2% rocznie i 225,9 tys. t, w tym wzrost produkcji mięsa z brojlerów kurzych wynosił 217,8 tys. t (w tempie 3%), indyków 5,8 tys. t (w tempie 0,3%), kaczek 3,4 tys. t (w tempie 0,7%), a obniżyła się produkcja mięsa z gęsi o 1,2 tys. t (w tempie 2%). W wyniku takich zmian skali i tempa w produkcji zwiększył się udział mięsa z brojlerów kurzych do 81,6%, a obniżył udział mięsa z indyków do 14,4%, gęsi i perliczek do 0,4% i kaczek do 3,6% produkcji.

W USA produkcja mięsa drobiowego rosła w tempie 1,4% i 283,7 tys. t rocznie, w tym mięsa z brojlerów kurzych o 273,2 tys. t (w tempie 1,5%), indyków o 10,1 tys. t (w tempie 0,3%), pozostałego drobiu o 0,4 tys. t (w tempie 0,3%) (rys. 1).

U większości średnich producentów szybciej niż na świecie zwiększała się produkcja mięsa drobiowego¹². Najszybciej rosła produkcja w Rosji, w tempie 9% rocznie, tj. o 235,8 tys. t, w tym mięsa z brojlerów kurzych o 239,2 tys. t, a zmniejszała się produkcja mięsa z pozostałego drobiu o 2,7 tys. t. Podobne kierunki zmian występowały w Indiach: wzrost ogółem o 184,3 tys. t, (tj. w tempie 8,1%), mięsa z brojlerów kurzych wzrost o 188,1 tys. t, i spadek produkcji z pozostałego drobiu o 3,8 tys. t, w Indonezji odpowiednio: 129,2 tys. t, (6,8%), 129,5 tys. t, i -0,3 tys. t, w Argentynie 89,4 tys. t (6,1%), 88,9 tys. t, i -0,5 tys. t. U pozostałych producentów z tej grupy występowała wzrostowa tendencja produkcji mięsa drobiowego ogółem, jak i mięsa z brojlerów kurzych i pozostałego drobiu. W Turcji wzrost ogółem wyniósł 94,3 tys. t, tj. w tempie 6,8%, z tego mięso z brojlerów kurzych o 92,4 tys. t, a pozostałego drobiu wzrost o 1,9 tys. t, w Iranie odpowiednio: 79,7 tys. t (tj. w tempie 5%) i 79,6 tys. t i +0,1 tys. t, w Meksyku 73,8 tys. t, (w tempie 2,7%) i 73,5 tys. t i 0,3 tys. t, w Japonii 70,3 tys. t, (tj. w tempie 4,1%) i 70,3 tys. t. Przeciętnie grupa średnich producentów zwiększała produkcję ogółem o 958 tys. t, tj. w tempie 6,2%. Z kolei pozostali producenci mięsa drobiowego zwiększali produkcję w tempie 4% rocznie, tj. o 1036 tys. t.

Wolniejsze tempo wzrostu produkcji mięsa drobiowego u największych jego producentów niż przeciętnie na świecie spowodowało zmniejszenie ich udziału w produkcji. Z kolei średni producenci zwiększyli swój udział w produkcji światowej z 11,9% w 2001 r. do 19% w 2019 r. Także grupa pozostałych producentów zwiększyła swój udział w produkcji światowej z 25,4% w 2001 r. do 27,3% w 2019 r.

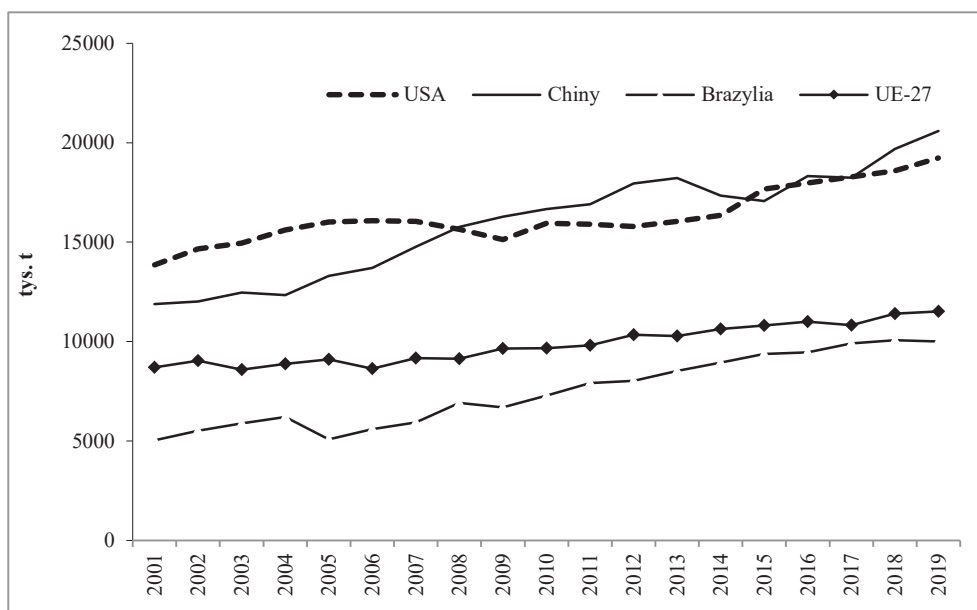
W badanych latach nastąpiły także zmiany w zużyciu krajowym mięsa drobiowego¹³. W skali globalnej roczne spożycie mięsa drobiowego zwiększało się w badanych latach o 3 333 tys. t, tj. w tempie 3,4% rocznie. Skala i tempo wzrostu było zróżnicowane w poszczególnych grupach krajów (rys. 3 i 4). Grupa największych producentów zwiększała spożycie mięsa drobiowego w tempie 2,3% rocznie, średni producenci w tempie 5% rocznie, a pozostali w tempie 4,3% rocznie. Takie tempa zmian konsumpcji krajowej oznaczają, że

¹¹ Dane nie obejmują informacji ze Specjalnych Regionów Administracyjnych Chin: Hongkongu i Makao, a także prowincji Tajwan. Posiadają one określoną autonomię gospodarczą.

¹² Wytwarzający od 2 do 10 mln ton rocznie.

¹³ Zużycie w kraju obliczono odejmując od produkcji eksport i dodając import. „Jedyną poprawną miarą poziomu konsumpcji jest spożycie bilansowe rozumiane jako produkcja krajowa pomniejszona o eksport i powiększona o import” (Seremak-Bulge 2017, s. 46).

szybciej niż spożycie rosła produkcja u największych i średnich producentów niż konsumpcja. Natomiast u pozostałych producentów tempo wzrostu konsumpcji było wyższe niż produkcji.

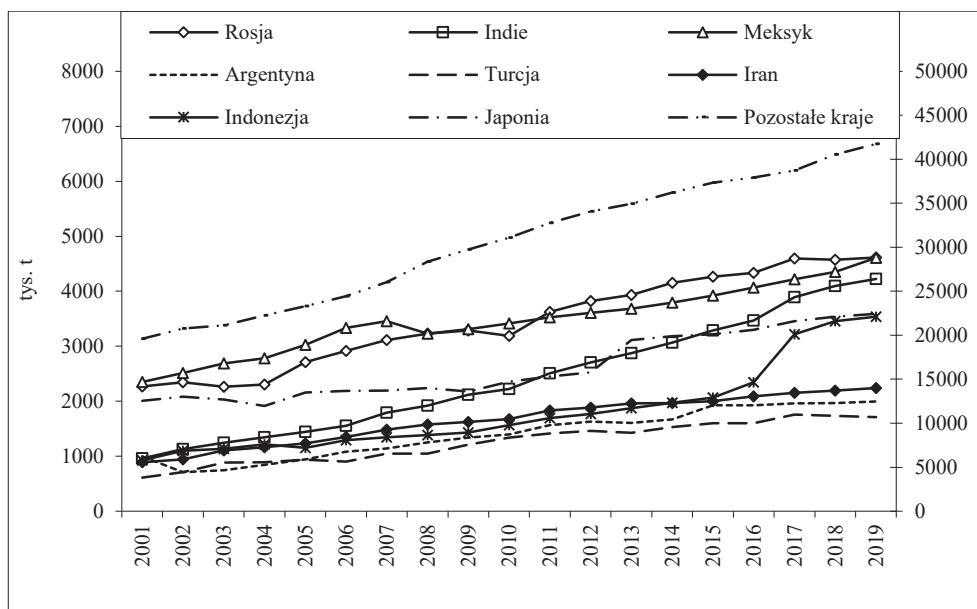

Rys. 3. Krajowe zużycie mięsa drobiowego u największych jego producentów na świecie w latach 2001-2019 (tys. t)

Fig. 3. Domestic consumption of poultry meat of the world's largest producers in the years 2001-2019 (thousand t)

Źródło: jak rys. 1.

U wszystkich największych wytwórców mięsa drobiowego wzrost produkcji był większy niż przyrost spożycia, co oznaczało zwiększanie ich możliwości eksportowych. W tej grupie najszybciej wzrastało spożycie w Brazylii (4,1% rocznie, tj. o 306,8 tys. t). Skala wzrostu spożycia w tym kraju była jednak niższa o prawie 144 tys. t niż produkcji, co skutkowało rosnącymi nadwyżkami mięsa i eksportu. Chiny zwiększały rocznie spożycie o prawie 465 tys. t, tj. w tempie 2,9%. Roczny wzrost spożycia mięsa drobiowego był o 11 tys. t, niższy niż produkcji co skutkowało nieznacznym wzrostem eksportu. W krajach UE-27 skala i tempo wzrostu spożycia było niższe niż produkcji, co powodowało wzrost eksportu. Konsumpcja zwiększała się rocznie o 166,5 tys., tj. w tempie 1,6%. Było to o 59,4 tys. t mniej niż wynosił wzrost produkcji. Najwolniej w tej grupie krajów zwiększało się spożycie drobiu w USA. Zwiększało się ono w tempie 1,3 % rocznie, tj. o 224 tys. t. Tempo i skala wzrostu spożycia drobiu w USA było niższe niż produkcji, co skutkowało tendencją wzrostową w eksporcie. Ogółem u największych producentów mięsa drobiowego konsumpcja wzrastała rocznie o 1162 tys. t, tj. o 2,3% rocznie i było to o 274 tys. to mniej niż wzrost produkcji. Dotyczy to głównie takich krajów jak Brazylia, USA i kraje UE-27.

Rys. 4. Krajowe zużycie mięsa drobiowego u średnich (lewa oś) i pozostałych jego producentów (prawa oś) na świecie w latach 2001-2019 (tys. t)

Fig. 4. Domestic consumption of poultry meat in medium-sized (left axis) and other poultry meat producers (right axis) in the world in the years 2001-2019 (thousand t)

Źródło: jak rys. 1.

W grupie średnich producentów mięsa drobiowego skala i tempo wzrostu produkcji odpowiadały zmianom spożycia w takich krajach, jak: Indie (roczny wzrost produkcji wynosił 184,3 tys. t, tj. w tempie 8,1%, a konsumpcji 183,9 tys. t., tj. w tempie 8,1%), Iran odpowiednio: 79,7 tys. t, i 5%, konsumpcja 76,5 tys. t. i 5%, Indonezja: 129 tys. t, i 6,8%, konsumpcja 129,2 tys. t i 6,8%. Z kolei w takich krajach, jak: Rosja, Turcja, Argentyna skala wzrostu konsumpcji była niższa niż produkcji: w Rosji o 89,1 tys. t, w Turcji o 30,3 tys. t, w Argentynie o 12,0 tys. t. Takie zmiany spowodowały zwiększenie możliwości eksportowych mięsa drobiowego przez Turcję i Argentynę, a także Rosję. Dodatkowo szybszy wzrost produkcji niż konsumpcji w Rosji pozwolił znacznie ograniczyć import mięsa przez ten kraj. Z kolei w Japonii skala wzrostu konsumpcji była wyższa niż produkcji, co powodowało wzrost importu.

Ogółem u największych i średnich producentów produkcja mięsa drobiowego zwiększała się w większej skali i tempie niż konsumpcja, za wyjątkiem Japonii i Meksyku. Natomiast u pozostałych producentów skala i tempo wzrostu produkcji było niższe niż konsumpcji. Kraje te uzupełniały krajową konsumpcję importem.

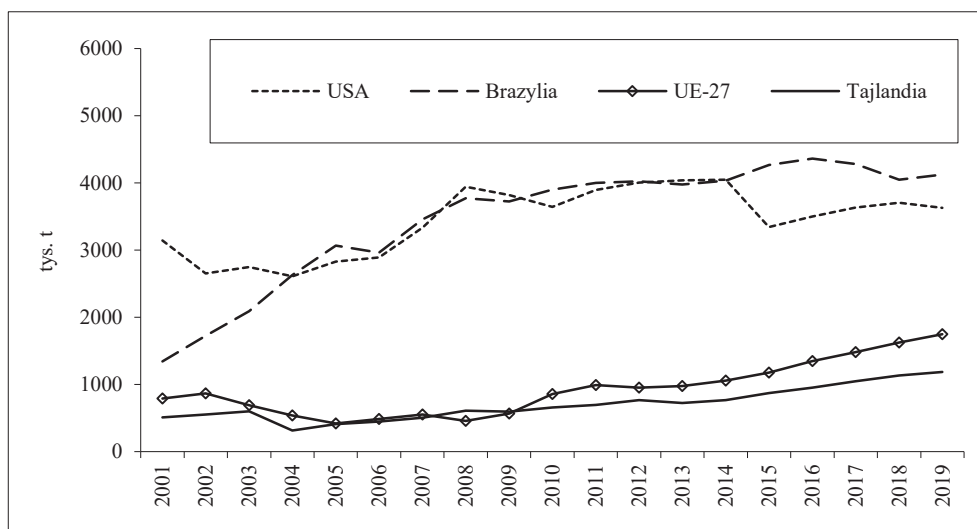
W wyniku takich tendencji udział największych wytwórców zmniejszył się w produkcji światowej z 62,7% w 2001 r. do 53,7% w 2019 r., a zwiększył średnich z 11,9% w 2001 r. do 19% w 2019 r., a także pozostałych producentów z 25,4% w 2001 r. do 27,3% w 2019 r. Ogółem jednak czterech największych producentów mięsa drobiowego (USA, Chiny, Brazylia i UE-27) wytwarza ponad połowę światowej produkcji mięsa drobiowego.

Nastąpiły także zmiany w strukturze konsumpcji. Udział największych producentów mięsa drobiowego w światowej konsumpcji zmniejszył się z 56,3% w 2001 r. do 47,3% w 2019 r., a zwiększył się udział średnich i pozostałych producentów odpowiednio: średnich z 15,7% do 20,5% i pozostałych z 28% do 32,2%.

Tendencje w handlu zagranicznym mięsem drobiowym

W latach 2001-2019 obroty handlowe mięsem drobiowym na rynkach międzynarodowych charakteryzowały się tendencją wzrostową. Tempo wzrostu eksportu było szybsze (4,8% rocznie) niż produkcji (3,4% rocznie), co powodowało zwiększenie udziału eksportu w zagospodarowaniu produkcji. W 2001 r. poprzez eksport na rynkach międzynarodowych zagospodarowane było 13,7% produkcji, a w 2019 r. 15,2%.

W ocenie handlu zagranicznego wyodrębniono trzy grupy krajów: pierwszą stanowią te, które eksportują rocznie więcej niż 1 mln t mięsa drobiowego i są to duzi eksporterzy. Należą do tej grupy następujące kraje: Brazylia, USA, kraje UE-27¹⁴ i Tajlandia. Drugą grupę stanowią kraje eksportujące od 0,5 do 1 mln ton. Do tej grupy można zaliczyć następujące kraje: Turcja, Chiny, Hongkong. Tę grupę nazwano średnimi eksporterami. Trzecią grupę stanowią pozostałe kraje, które eksportują mniej niż 500 tys. t mięsa drobiowego.

Rys. 5. Tendencje w saldzie obrotów międzynarodowych mięsem drobiowym największych światowych eksporterów (powyżej 1 mln. t) w latach 2001-2019 (tys. t)

Fig. 5. Trends in the balance of international trade in poultry meat of the world's largest exporters (over 1 million t) from 2001 to 2019 (thousand t)

Źródło: jak rys. 1.

¹⁴ Wiele krajów UE cechuje się także dużymi rozmiarami eksportu, więcej niż 1 mln t, np. Niderlandy czy Polska, ale są to w znacznej części obroty wewnętrzne w UE. Polska eksportowała w 2019 r. ponad 1,6 mln t, ale prawie 3/4 trafiło na rynki krajów UE. Przedstawione oceny handlu nie obejmują obrotów wewnętrznych.

Najwięksi światowi eksporterzy kierują na rynki zagraniczne znaczne ilości mięsa drobiowego. W 2019 r. kraje UE-27 zagospodarowywały na rynkach światowych 18,6% produkcji i było to o 5,9 p.p. więcej niż w 2001 r., Brazylii: odpowiednio 29,2% i 8,1 p.p., Tajlandia 67% i 25,9 p.p., natomiast USA zagospodarowywały w 2019 r. 16,5% produkcji i było to mniej niż w 2001 r. o 2,2 p.p. Tempo i skala obrotów handlu zagranicznego u największych eksporterów mięsa drobiowego były zróżnicowane.

W latach 2001-2019 w największej skali rósł eksport mięsa drobiowego z Brazylii. Przeciętnie w roku zwiększał się on o 144,1 tys. t, tj. w tempie 7,3%. W eksporcie możemy wyróżnić dwa okresy: szybkiego wzrostu obejmującego lata 2001-2010 (roczny wzrost wynosił 289,9 tys. t, tj. 11% rocznie) i powolnego wzrostu w latach 2011-2019 (wzrost roczny o 25,1 tys. t tj. w tempie 0,6%). Na rynki zagraniczne kierowane było 32% przyrostu produkcji. Import mięsa był niewielki i rósł rocznie o 0,3 tys. t. Stanowił on 0,4 promila konsumpcji. W wyniku takich zmian w eksporcie i imporcie dodatnie saldo handlu zagranicznego mięsem drobiowym w Brazylii poprawiało się rocznie o 143,8 tys. t, tj. w tempie 5,8% (rys. 5).

Eksport mięsa drobiowego z krajów UE-27 zwiększał się przeciętnie w roku o 67,8 tys. t, tj. w tempie 3,9%, co oznaczało, że 30% przyrostu produkcji zagospodarowywane było na rynkach zagranicznych. Z kolei import rósł rocznie o 8,4 tys. t, tj. w tempie 1,4%.

Przeciętnie w latach 2001-2005 na rynkach poza UE zagospodarowywanych było 13,7% produkcji, a w latach 2015-2019 udział ten wzrósł do 17,7%. Natomiast import w tych latach stanowił 7,3% i 6,8% konsumpcji. Skutkiem takich zmian w produkcji i obrotach handlu zagranicznego z krajami trzecimi¹⁵ była poprawa salda handlu zagranicznego krajów UE-27, przeciętnie w roku o 59,4 tys. t, tj. w tempie 6,1%.

Eksport mięsa drobiowego przez USA w badanych latach zwiększał się przeciętnie w roku o 66,5 tys. t, tj. w tempie 2%, a import rósł o 7,1 tys. t, tj. w tempie 9%. Pomimo wysokiego tempa importu nie ma on większego znaczenia w kształtowaniu konsumpcji. W 2019 r. import mięsa stanowił 7 promili konsumpcji. Takie zmiany w obrotach handlowych skutkowały poprawą bilansu handlu zagranicznego mięsem drobiowym przeciętnie w roku o 59,4 tys. t, tj. o 1,8%.

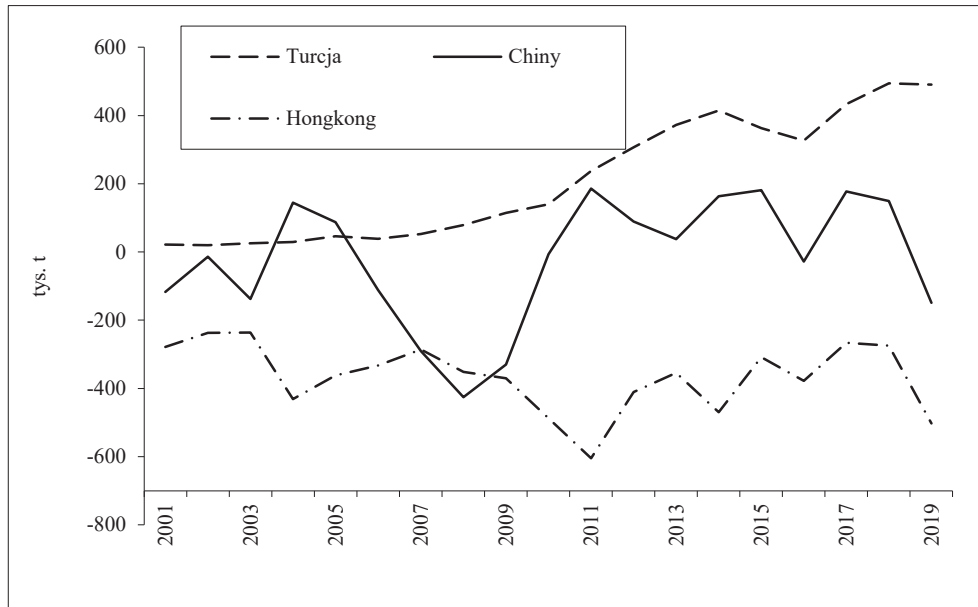
Do dużych eksporterów mięsa drobiowego należy zaliczyć także Tajlandię. W badanych latach eksport mięsa drobiowego zwiększał się przeciętnie w roku o 39,5 tys. t, tj. w tempie 5,5%. Na rynki zagraniczne kierowane było prawie 97% przyrostu produkcji drobiu. Import był niewielki i zwiększał się przeciętnie w roku o 0,3 tys. t. W wyniku tego dodatnie saldo obrotów handlowych drobiem zwiększało się rocznie o 39,2 tys. t, tj. w tempie 5,5%. W kraju tym zwiększa się udział rynków zagranicznych w zagospodarowaniu produkcji. W latach 2001-2005 na rynki zagraniczne było kierowane 40% produkcji, a w latach 2015-2019 - 60,6%.

Tempo wzrostu eksportu mięsa drobiowego przez największych eksporterów wynosiło przeciętnie w roku 3,6% i było niższe od wzrostu eksportu ogółem. W wyniku tego zmniejszył się udział największych eksporterów w światowym eksporcie mięsa drobiowego. W latach 2001-2005 wynosił on 66,7%, i zmniejszył się do 58,8% w latach 2015-2019.

Do średnich eksporterów mięsa drobiowego zaliczono kraje, które zagospodarowywały w ostatnich latach na rynkach zagranicznych od 0,5 do 1 mln ton rocznie. Są to następujące

¹⁵ Są to kraje poza UE-27.

kraje: Chiny¹⁶, Hongkong i Turcja. Saldo handlowe ich obrotów z zagranicą przedstawiono na rys. 6.

Rys. 6. Tendencje w saldzie obrotów międzynarodowych mięsem drobiowym średnich światowych eksporterów (tys. t) w latach 2001-2019

Fig. 6. Trends in the balance of international trade in poultry meat of the world's average exporters (thousand t), 2001-2019

Źródło: jak rys. 1.

Chiny zagospodarowują na rynkach międzynarodowych niewielką część produkcji (3,5%). Eksport w badanych latach charakteryzował się tendencją wzrostową, przeciętnie w roku rósł o 9,9 tys. t, tj. w tempie 1,8%. Z kolei import zmniejszał się przeciętnie w roku o 1,1 tys. t, tj. w tempie 0,2%. Import w relacji do konsumpcji stanowił 3,5%. W wyniku takich tendencji poprawiało się saldo handlu zagranicznego mięsem drobiowym Chin o 11 tys. t rocznie. Z kolei Hongkong jako Specjalny Region Administracyjny Chin charakteryzuje się niewielką produkcją mięsa drobiowego, która w badanych latach zmniejszała się rocznie o 1,8 tys. t, tj. w tempie 5%. Cechą charakterystyczną tego regionu są między innymi wysokie obroty zagraniczne mięsem drobiowym. Eksport mięsa silnie skorelowany jest z importem. W latach 2001-2019 eksport rósł rocznie o 9,9 tys. t, tj. w tempie 2,7%, a import zwiększał się o 15,3 tys. t, tj. w tempie 1,9%. W wyniku takich tendencji pogarszało się saldo handlu zagranicznego o 5,4 tys. t, tj. w tempie 1,9% rocznie. Produkcja własna ma niewielkie znaczenie w kształtowaniu podaży krajowej. Import mięsa

¹⁶ Dane dla Chin obejmują główną część lądową (China mainland) bez informacji ze specjalnych stref ekonomicznych, np. Hongkongu.

drobiowego w badanych latach był przeciętnie w roku 2,1-krotnie większy niż konsumpcja w kraju. Oznacza to, że znaczna część importowanego mięsa była eksportowana.

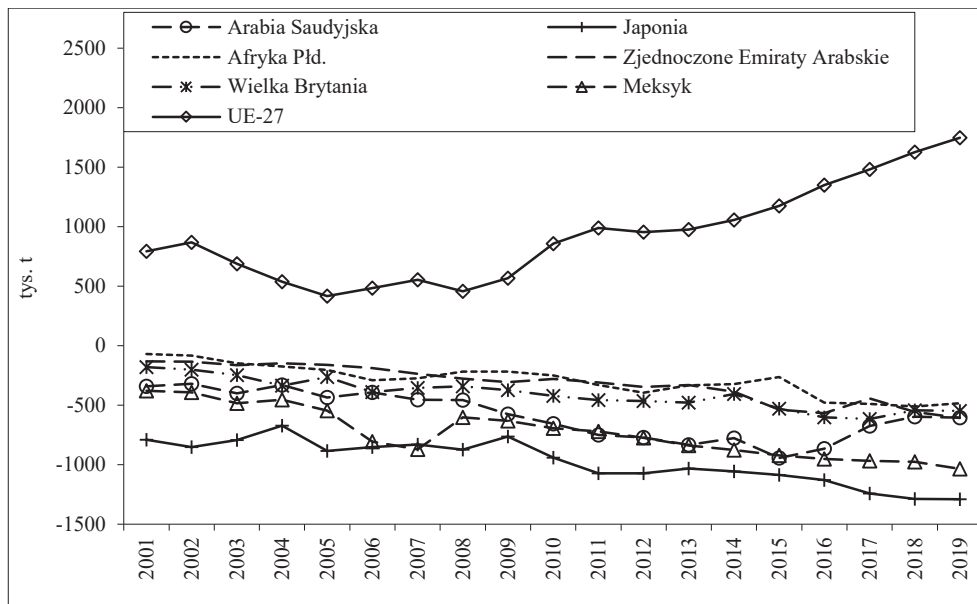
W Turcji przy rocznym wzroście produkcji o 94,3 tys. t prawie jedna trzecia tego przyrostu kierowana była na rynki zagraniczne. Eksport więc rósł rocznie o 31,1 tys. t, tj. w tempie 19,7%. Import był niewielki i zwiększał się rocznie o 0,8 tys. t. Import stanowił 2,5 promila konsumpcji. W wyniku takich zmian poprawiało się dodatnie saldo handlu zagranicznego przeciętnie w roku o 30,3 tys. t, tj. w tempie prawie 20% (rys. 6).

Podobnie jak w eksporcie również w imporcie wyodrębniono trzy grupy krajów: pierwszą stanowią te, które importują rocznie więcej niż 1 mln t mięsa drobiowego i są to duzi importerzy. Do tej grupy należą: Japonia i Meksyk. Drugą grupę stanowią kraje importujące od 0,5 do 1 mln ton. Są to średni importerzy. Do tej grupy można zaliczyć: kraje UE-27, Chiny, Arabię Saudyjską, Hongkong, Afrykę Południową, Zjednoczone Emiraty Arabskie, Wielką Brytanię. Trzecią grupę stanowią pozostałe kraje.

Ponad 1 mln ton mięsa drobiowego rocznie importowała Japonia i Meksyk. W badanych latach produkcja mięsa drobiowego w Japonii rosła przeciętnie w roku o 73,8 tys. t, tj. w tempie 4,1%, a konsumpcja rosła o 100 tys. t rocznie, tj. w tempie 3,7%. Wzrost konsumpcji był wyższy niż produkcji co powodowało tendencję wzrostową w imporcie mięsa, który zwiększał się o 31,2 tys. t, tj. w tempie 3%. Eksport był niewielki z tendencją wzrostową rocznie o 1,4 tys. t. W latach 2001-2005 stanowił on 1,9% produkcji, a latach 2015-2019 – 2%. W wyniku takich zmian powiększało się ujemne saldo handlowe mięsem drobiowym o 29,8 tys. t rocznie, tj. w tempie 3% (rys. 7). Import mięsa drobiowego przez Japonię ma ważne znaczenie w kształtowaniu podaży krajowej. Import w latach 2001-2005 stanowił 40,1% konsumpcji i 36,5% w latach 2015-2019.

Dużym importerem mięsa drobiowego jest także Meksyk. W kraju tym wzrost konsumpcji wynosił rocznie 107,8 tys. t, tj. rósł w tempie 3,7%, a produkcja zwiększała się rocznie o 73,8 tys. t, tj. w tempie 2,7%. W efekcie takich zmian rósł import o 34,4 tys. t, tj. w tempie 5%. Nieznacznie zwiększał się także eksport o 0,4 tys. t. Skutkiem tych zmian było rosnące ujemne saldo handlu zagranicznego mięsem drobiowym o 34 tys. t, tj. w tempie 3,4%. W Meksyku zwiększa się znaczenie importu w kształtowaniu podaży krajowej. Udział importu w konsumpcji wzrósł z 17% w latach 2001-2005 do 23,1% w latach 2015-2019).

Do średnich importerów mięsa drobiowego należy także Wielka Brytania. Skala i tempo wzrostu produkcji były niższe niż konsumpcji co prowadziło do wzrostu importu. W badanych latach w Wielkiej Brytanii produkcja rosła o 20,4 tys. t rocznie, tj. w tempie 1,2%, a konsumpcja o 42,1 tys. t, tj. w tempie 2%. Skutkiem tych zmian był wzrost importu, przeciętnie w roku o 28,7 tys. t, tj. w tempie 4%. Zwiększał się także eksport, średnio w roku o 7,1 tys. t, tj. w tempie 2,1%. W efekcie tych zmian powiększało się ujemne saldo handlu zagranicznego mięsem drobiowym rocznie o 21,6 tys. t, tj. w tempie 5,8% (rys. 7). Import mięsa drobiowego przez Wielką Brytanię ma coraz większe znaczenie w kształtowaniu podaży krajowej. W latach 2001-2005 import stanowił 30% konsumpcji w kraju, a w latach 2015-2019 wzrósł do 39,3%.

Rys. 7. Saldo obrotów handlowych dużych i średnich importerów (powyżej 500 tys. t) mięsa na świecie w latach 2001-2019 (tys. t)

Fig. 7. Balance of trade of large and medium-sized importers (over 500,000 t) of meat in the world from 2001 to 2019 (thousand t)

Źródło: jak rys. 1.

W Zjednoczonych Emiratach Arabskich produkcja mięsa drobiowego ma niewielkie znaczenie w kształtowaniu podaży krajowej. W latach 2001-2005 import mięsa drobiowego stanowił 87,6% konsumpcji krajowej i zwiększał się do 99,8% latami w latach 2015-2019. Produkcja mięsa drobiowego charakteryzowała się tendencją wzrostową, zwiększając się rocznie o 1,1 tys. t, tj. w tempie 3%, a zużycie krajowe rosło rocznie o 27,8 tys. t, tj. w tempie 8,1%. Import zwiększał się rocznie o 29,6 tys. t, tj. w tempie 9%, a eksport rósł rocznie o 2,9 tys. t. Takie kierunki obrotów handlu zagranicznego powodowały powiększanie się ujemnego salda handlu zagranicznego mięsem drobiowym o 26,7 tys. t, tj. o 8,8% rocznie (rys. 7).

W Afryce Południowej dość szybko rosła produkcja mięsa drobiowego. Zwiększała się ona rocznie o 59,3 tys. t, tj. w tempie 4,5%. Jeszcze szybciej zwiększało się spożycie, które rosło o 81,1 tys. t, tj. w tempie 5,2%. Uzupełnieniem rosnącego popytu krajowego był import, który zwiększał się rocznie o 26 tys. t, tj. w tempie 9,3%. Udział importu w podaży krajowej zwiększył się z 13,7% w latach 2001-2005 do 23,5% w latach 2015-2019. Eksport mięsa był niewielki. Stanowił on 0,9% produkcji w latach 2001-2005 i 3,9% w latach 2015-2019. Eksport zwiększał się rocznie o 4,2 tys. t. W wyniku takich tendencji powiększało się ujemne saldo handlu zagranicznego o 21,8 tys. t, tj. w tempie 5,8%.

W Arabii Saudyjskiej produkcja mięsa drobiowego zwiększała się rocznie o 10,9 tys. t, tj. w tempie 1,8%, a zużycie krajowe rosło przeciętnie w roku o 38,5 tys. t, tj. w tempie 3,5%. Rosnące spożycie zaspakajane były rosnącym importem, który się zwiększał o 28,4 tys. t,

tj. w tempie 3,5%. Eksport był niewielki i zwiększał się o 0,8 tys. t. Skutkiem takich tendencji w handlu było pogarszanie się salda obrotów zagranicznych mięsem drobiowym o 27,6 tys. t, tj. w tempie 5,1%. Import mięsa drobiowego ma także coraz większe znaczenie w podaży krajowej. W latach 2001-2005 udział importu w konsumpcji krajowej wynosił 44,5% i wzrósł do 54,6% w latach 2015-2019.

Z oceny liczby krajów i skali eksportu i importu mięsa drobiowego wynika, że eksport mięsa drobiowego jest bardziej skoncentrowany niż jego import. W 2001 r. udział 3-ch największych eksporterów w światowym handlu mięsem drobiowym wynosił 60,4%, a w 2019 r. 52%, a wskaźniki te dla 3-ch największych importerów wynosiły odpowiednio: 33,6% i 18,6%. Z kolei udział 5-ciu największych eksporterów w światowym eksporcie w 2001 r. wynosił 74,1%, a w 2019 r. 61,1%. Dla pięciu największych importerów wskaźniki te wynosiły odpowiednio: 43,3% i 27,1%.

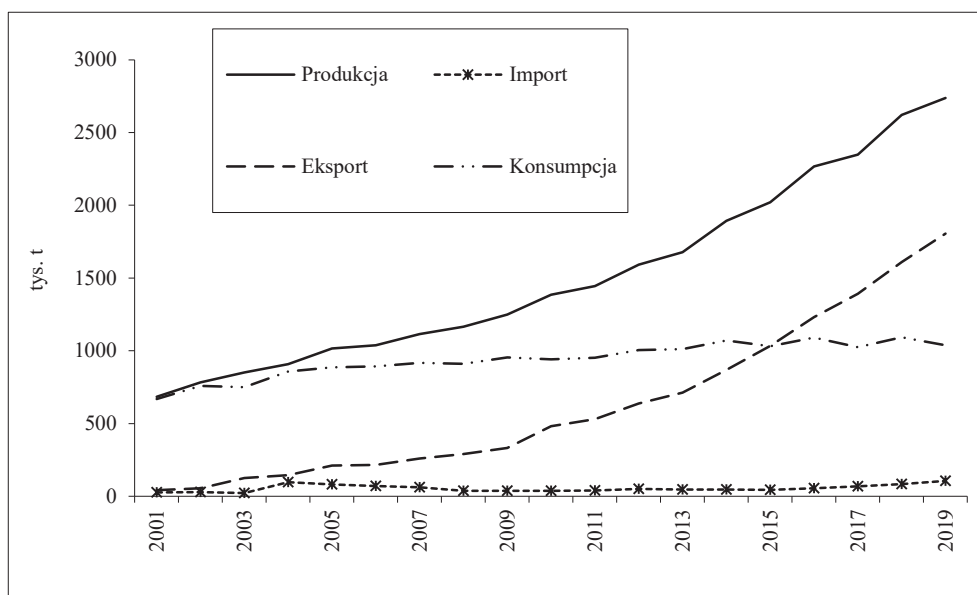
Zmiany w produkcji, konsumpcji i handlu zagranicznym mięsem drobiowym w Polsce

W produkcji mięsa drobiowego w Polsce w latach 2001-2019 występowała wyraźna tendencja wzrostowa (rys. 8). Roczny wzrost produkcji w badanych latach wynosił przeciętnie w roku 110,5 tys. t, tj. rósł w tempie 7,4%. Najszybciej zwiększała się produkcja mięsa z brojlerów kurzych (96,8 tys. t, tj. w tempie 8,3%). Roczne wzrosty produkcji mięsa z indyków wynosiły 10,8 tys. t, tj. 4,4%, a pozostałego drobiu (kaczki, gęsi, perliczki) 2,9 tys. t, tj. 4,8%. W wyniku takich tendencji zmieniła się struktura produkcji mięsa drobiowego. W produkcji dominowały i dominują brojlery kurze, których udział w produkcji zwiększył się z 72,5% w latach 2001-2005 do 82,4% w latach 2015-2019. Zmniejszył się natomiast udział mięsa z indyków z 21,5% w latach 2001-2005 do 14,1% w latach 2015-2019 i pozostałego drobiu: odpowiednio z 6% do 3,5%. Wzrost produkcji wynikał z zagranicznego i krajowego popytu na polskie mięso drobiowe. Eksport w badanych latach zwiększał się przeciętnie w roku o 92,3 tys. t, tj. w tempie 19,1%. Takie zmiany oznaczają, że przyrost produkcji w 83,6% został zagospodarowany na rynkach zagranicznych, głównie krajów UE. Tendencją wzrostową charakteryzowała się także konsumpcja, która zwiększała się przeciętnie w roku o 19,7 tys. t, tj. w tempie 2,1%.

Wzrost produkcji mięsa drobiowego w Polsce skutkował zwiększeniem udziału kraju w światowej i unijnej produkcji. W światowej produkcji mięsa drobiowego udział Polski zwiększył się z 1% w 2001 r. do 2,1% w 2019 r., a w produkcji UE-27 z 7,2% w 2001 r. do 20,6%¹⁷ w 2019 r. W badanych latach przyrosty produkcji były wyższe niż konsumpcji, co powodowało konieczność zagospodarowania na rynkach zagranicznych rosnącej produkcji. W latach 2001-2005 eksportowane było 45,4% przyrostu produkcji, w latach 2006-2014 było to 81% przyrostu produkcji, a w latach 2015-2019 prawie całkowity przyrost produkcji (99,3%) był eksportowany. Wynikało to ze znacznego spowolnienia przyrostu konsumpcji w kraju. W latach 2001-2014 tempo wzrostu konsumpcji mięsa drobiowego wynosiło średnio w roku 2,8% i spowolniło do 0,1% w latach 2015-2019. W najbliższych latach nie należy oczekiwać znacznego wzrostu konsumpcji mięsa drobiowego w kraju. Polska należy do krajów o najwyższym spożyciu mięsa drobiowego w UE (Rynek drobiu... nr 56, 2019, s. 4).

¹⁷ Od 2014 r. Polska stała się największym producentem mięsa drobiowego w UE (Eurostat, Production of meat: poultry).

W takiej sytuacji możliwości wzrostu konsumpcji mięsa drobiowego w Polsce w najbliższych latach będą niewielkie. Potwierdzają to także projekcje Komisji Europejskiej. Z nich wynika, że wzrost konsumpcji mięsa drobiowego w UE będzie coraz wolniejszy. W 2019 r. konsumpcja mięsa drobiowego w UE *per capita* wynosiła 23,3 kg, w 2025 r. wyniesie 24,2 kg, a w 2030 r. wyniesie 24,6 kg (EU Agricultural Outlook...2020, s. 79). Oznacza to, że roczne tempo wzrostu konsumpcji mięsa drobiowego będzie niskie i wyniesie 0,3% rocznie. W podobnym tempie ma także zwiększać się konsumpcja. Nieco szybciej niż wzrost produkcji może rosnąć import (1,7% rocznie). Takie zmiany wskazują, że UE pozostanie eksporterem mięsa drobiowego do krajów trzecich.

Rys. 8. Produkcja, zużycie krajowe, eksport i import mięsa drobiowego w Polsce latach 2001-2019 (tys. t)

Fig. 8. Production, domestic consumption, export and import of poultry meat in Poland in the years 2001-2019 (thousand t)

Źródło: opracowanie własne na podstawie: Roczniki... (2006-2020), Rynek mięsa...(2001-2019) oraz Handel... (2002-2019).

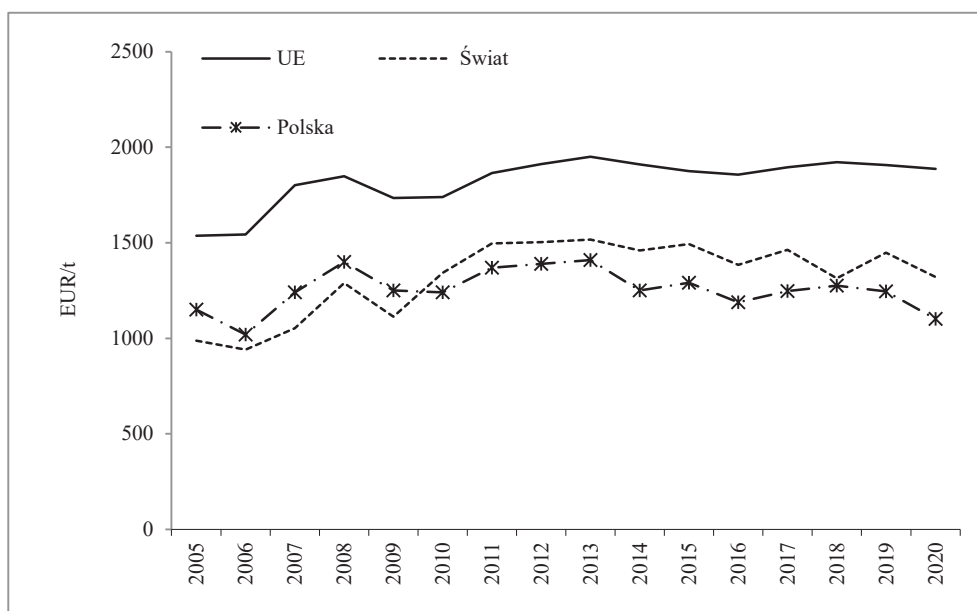
W tych uwarunkowaniach możliwości rozwoju produkcji mięsa drobiowego w Polsce zależec będą głównie od popytu zagranicznego, tj. krajów UE i innych. Decydujące znaczenie w rozwoju eksportu z kraju będzie miała konkurencyjność produkcji mięsa drobiowego w Polsce, a zwłaszcza jego cena i jakość.

Zmiany cen na rynku mięsa drobiowego

Ceny każdego towaru determinowane są przez różne czynniki. Wynikają one z działania praw rynku, charakteru produkcji, powiązań producentów surowca z przetwórstwem, powiązań między różnymi rynkami, czynników makroekonomicznych (np. kursów walut,

dochodów konsumentów), cen innych produktów substytucyjnych (np. różnych rodzajów mięsa), stopnia przetworzenia produktu, i innych czynników (Hamulczuk i inni, 2012).

Zmiany cen mięsa drobiowego na różnych rynkach w latach 2005-2019 przedstawiono na rysunku 9¹⁸. Kierunki zmian cen w tych latach na różnych rynkach (krajowym, UE czy światowym) były podobne, niezależnie od ich poziomu. Do 2013 r. charakteryzowały się one tendencją wzrostową. Roczne tempo wzrostu cen wynosiło: w Polsce 3%, w UE-27 2,6%, a cen światowych 6,4%. W wyniku takich zmian w latach 2005-2013 zmniejszyły się różnice cen między tymi rynkami. Najwyższe ceny występowały w krajach UE. W latach 2005-2009 były one wyższe niż ceny światowe o 58%, a w latach 2010-2013 różnice te zmniejszyły się do 27,5%. Z kolei w Polsce ceny w latach 2005-2009 były wyższe od cen światowych o 12,7% i niższe od cen w UE o 40,2%. Od 2010 r. ceny w UE-27, jak i światowe są wyższe niż w Polsce (rys. 9). W latach 2010-2013 ceny w UE były wyższe od cen w Polsce o 38,1%, a światowe o 8,3%.

Rys. 9. Ceny mięsa drobiowego na rynkach światowych, UE i w Polsce w latach 2005-2020 (EUR/t)

Fig. 9. Prices of poultry meat on global, EU and Polish markets in 2005-2020 (EUR/t)

Źródło: Opracowano na podstawie: EU (2016), EU (2020) dla cen UE i światowych oraz szacunki własne dla cen w Polsce na podstawie danych Eurostat.

Od 2013 r. ceny mięsa drobiowego charakteryzowały się tendencją spadkową. Roczne tempo spadku wynosiło: w Polsce -1%, w UE-27 -0,1%, cen światowych -1%. Spowodowało to ponowne zwiększenie różnic między cenami mięsa drobiowego na różnych rynkach. W latach 2014-2019 ceny w UE były wyższe niż w Polsce o 51,7%, a światowe o 14,3%.

¹⁸ Z powodu braku wiarygodnych danych o cenach w latach 2001-2004, przedstawiono informacje o cenach w latach 2005-2019.

Natomiast ceny w UE-27 były wyższe od cen światowych o 33%. Takie różnice w poziomie cen wskazują, że eksport mięsa z Polski na rynki krajów UE jest korzystniejszy niż do pozostałych krajów. Potwierdzają to także kierunki eksportu. Do krajów UE kierowane jest prawie 2/3 eksportu mięsa drobiowego z Polski (Rynek drobiu... nr 59, 2021, s. 3). Należy dodać, że kraje UE charakteryzują się produkcją przewyższającą konsumpcję. Nadwyżki mięsa drobiowego muszą być zagospodarowane na rynkach światowych, na których występują niższe niż w UE ceny. Natomiast w Polsce ceny mięsa drobiowego od wielu lat są najniższe w UE, przez co polskie mięso drobiowe posiada przewagę konkurencyjną cenową.

Z projekcji Komisji Europejskiej EU (2020) wynika, że w kształtowaniu się cen mięsa drobiowego do 2030 r. może wystąpić niewielka tendencja wzrostowa i w 2025 r. ceny drobiu w UE mogą być wyższe niż w 2019 r. o 4,1%, a w 2030 r. o 8,2%. Natomiast ceny światowe w 2025 r. mogą być niższe o 2,1% od cen w 2019 r., a w 2030 r. wyższe o 1,1%. Konsumpcja mięsa drobiowego w UE wzrośnie nieznacznie z 23,3 kg per capita w 2019 r. do 24,2 kg w 2025 r. i 24,6 kg w 2030 r. (EU... 2020, s. 79). Wyższa też będzie produkcja o 2,5% w 2025 r. w porównaniu do 2019 r. i o 4,5% w 2030 r. Zwiększą się także obroty handlu zagranicznego: eksport w 2025 r. będzie niższy niż w 2019 r. o 1,7% i wyższy w 2030 r. o 3,2%. Z kolei import może być w 2025 r. wyższy w porównaniu do 2019 r. o 3,5%, a w 2030 r. o 12,9% (EU..., 2020). Uwzględniając wzrosty produkcji, konsumpcji i obroty handlu zagranicznego, UE-27 pozostanie dużym eksporterem netto mięsa drobiowego (ponad 1600 tys. t rocznie).

Polska jako największy producent mięsa drobiowego w UE (od 2014 r.) charakteryzuje się najniższymi cenami. W następnych latach ceny mięsa drobiowego w Polsce mogą nieznacznie wzrosnąć poprzez zmniejszenie relacji w poziomie cen. Gdyby ceny drobiu w Polsce osiągnęły 65% przeciętnych cen w UE to wynosiłyby one w 2025 r. 1291 EUR/t, tj. byłyby o 4,1% wyższe niż w 2019 r. i 1341 EUR/t w 2030 r., tj. byłyby o 8,1% wyższe niż w 2019 r. Taki poziom cen oznacza, że ceny w Polsce będą niższe od cen światowych o ok. 9%.

Podsumowanie

W artykule przedstawiono zmiany w produkcji, konsumpcji i handlu zagranicznym na rynku mięsa drobiowego na świecie, u głównych jego producentów, konsumentów, eksporterów i importerów w latach 2001-2019. Produkcja mięsa drobiowego charakteryzowała się tendencją wzrostową. Najszybciej rosła produkcja mięsa z brojlerów kurzych. Ten rodzaj mięsa dominuje w produkcji mięsa drobiowego (prawie 90% w 2019 r.). Wzrost produkcji u największych i średnich producentów (za wyjątkiem Meksyku i Japonii) był większy niż konsumpcji, co wzmacniało ich możliwości eksportowe.

Tendencją wzrostową charakteryzowały się także obroty handlu zagranicznego. Największymi eksporterami mięsa drobiowego były Brazylia, USA, kraje UE-27 i Tajlandia. Z tych krajów w 2001 r. pochodziło 63,9% światowego eksportu, a w 2019 r. było to 57,9%. W światowym eksporcie zmniejszył się udział USA (spadek z 32,6% w 2001 r. do 18,9% w 2019 r.), wzrósł Brazylii (z 13,8% do 20,7%) oraz pozostałych producentów (z 22,6% do 34,6%). Eksport mięsa drobiowego jest bardziej skoncentrowany niż import. W 2019 r. od pięciu największych eksporterów pochodziło 61,1% mięsa drobiowego, a pięciu największych importerów zagospodarowało 27,1% tego mięsa.

W latach 2001-2013 ceny mięsa drobiowego na świecie, w UE i Polsce rosły w różnym tempie. Skutkowało to zmniejszeniem się różnic w poziomie cen. W latach 2014-2019 występowała tendencja spadkowa co skutkowało wzrostem zróżnicowania cen. W latach 2014-2019 ceny mięsa drobiowego w UE były wyższe niż w Polsce o 51,7%, a ceny światowe wyższe o 14,3%. Takie różnice wskazują, że polskie mięso posiada cenową przewagę konkurencyjną.

Polska należy do krajów o najwyższej konsumpcji mięsa drobiowego per capita w UE. Stąd dalszy wzrost jego konsumpcji w kraju będzie niewielki (0,2-0,3% rocznie). O możliwości wzrostu produkcji mięsa drobiowego w Polsce decydować będzie popyt na rynkach zagranicznych. Polska jest bardzo konkurencyjna cenowo w UE i na rynkach światowych.

Zmiany warunków ekonomicznych w ostatnim okresie (wysokie ceny zbóż i pasz, białkowych, a także energii) mogą ograniczać wzrost produkcji mięsa drobiowego w Polsce.

Literatura

- Barbut, S. (2012). Convenience breaded poultry meat products—New developments. *Trends in Food Science & Technology*, 26(1), s. 14-20.
- Bąk-Filipek, E. (2014). Przemiany na rynku mięsa w Polsce. *Zeszyty Naukowe SGGW, Polityki Europejskie, Finanse i Marketing*, 12(61), 7-16.
- Dybowski, G. (1998). Rynek drobiu i produktów drobiarskich. Encyklopedia Agrobiznesu. Wydawnictwo Fundacja Innowacja, Warszawa, s. 756-758.
- EU, (2016). Agricultural Outlook Prospects for the EU agricultural markets and income 2016-2026 (2016). European Commission, December.
- EU, (2020). EU agricultural outlook for market, income and environment, 2020-2030. European Commission. DG Agriculture and Rural Development, Brussels.
- Eurostat, Production of meat: poultry, Pobrano lipiec 2021 z: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tag00043/default/table?lang=en>.
- FAOSTAT, (2021): Food and Agriculture data. Pobrano czerwiec-lipiec 2021 z: <https://www.fao.org/faostat/en/#data>.
- Hamulczuk, M., Gędek, S., Klimkowski, C., Stańko, S. (2012). Prognozowanie cen surowców rolnych na podstawie zależności przyczynowych. Program Wieloletni 2011-2014, 52. Warszawa.: IERiGŻ-PIB.
- Handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi. Stan i perspektywy. Analizy rynkowe (2002-2019), 16-50. Warszawa: IERiGŻ, ARR, MRiRW.
- Jóźwiak, J., Podgórski, J. (1998). Statystyka od podstaw. Warszawa: PWE.
- Kapusta, F. (2011). Drobiarstwo mięsne w Polsce i jego powiązania z rynkiem Unii Europejskiej. *Ekonomia* *Economics*, 4(16), 388-411.
- Kijowski, J. (2000). Wartość żywieniowa mięsa drobiowego. *Przemysł Spożywczy*, Tom 54, nr 3.
- Konarska, M., Sakowska, A., Przybysz, M.A., Popis, E. (2015). Produkcja i spożycie mięsa drobiowego na świecie i w Polsce w latach 2000-2014. *Problemy Rolnictwa Światowego*, 15(2), 96-105. <http://agro.icm.edu.pl/agro/element/bwmeta1.element.agro-51da03cf-7270-40d2-8e33-cd960583c75c>.
- Mroczek, R. (2020). Rynek mięsa w Polsce w dobie koronawirusa SARS-Cov-2. *Problemy Rolnictwa Światowego*, 20(3), 53-65. <https://doi.org/10.22630/PRS.2020.20.3.17>.
- Pasińska, D. (2016). Rynek wołowiny. W: Sytuacja na światowych rynkach mięsa i produktów mleczarskich oraz jej wpływ na rynek krajowy i możliwości jego rozwoju. Red. S. Stańko. Monografie programu wieloletniego, 31 (s. 79-104). Warszawa: IERiGŻ-PIB.
- Roczniki Statystyczne Rolnictwa (2006-2020). Warszawa: GUS.
- Shike, D. W. (2013). Beef Cattle Feed Efficiency. Driftless Region Beef Conference University of Illinois at Urbana Champaign.
- Rynek drobiu. Stan i perspektywy. Analizy rynkowe (2001-2021), 23-59. Warszawa: IERiGŻ, ARR, MRiRW.
- Rynek mięsa. Stan i perspektywy. Analizy rynkowe. (2001-2019), 19-59. Warszawa: IERiGŻ, ARR, MRiRW
- Rynek-rolny.pl, Hodowla strusi w Polsce. Pobrano lipiec 2021 z: <https://www.rynek-rolny.pl/arttykul/hodowla-strusi-najwazniejsze-informacje-i-ciekawostki.html>.

- Seremak-Bulge, J. (2017). Mity i fakty dotyczące spożycia mleka w Polsce. Rynek mleka. Stan i perspektywy, nr 52, Warszawa: IERiGŻ, ARR, MRiRW, s.46-49.
- Stańko, S., Mikuła, A. (2017). Tendencje w na rynku mięsa drobiowego na świecie i w Polsce w latach 2000-2016. *Problemy Rolnictwa Światowego*, 17(3), 268-278; <https://doi.org/10.22630/PRS.2017.17.3.72>.
- Timofiejuk, I. (1990). Tablice średniego tempa wzrostu według metody r. Warszawa: Zakład Badań Statystycznych GUS.
- Windhorst, H.-W. (2017). Chapter 1—Dynamics and Patterns of Global Poultry-Meat Production. W: M. Petracci, C. Berri (Red.), *Poultry Quality Evaluation* (s. 1-25). Woodhead Publishing. <https://doi.org/10.1016/B978-0-08-100763-1.00001-5>.

Do cytowania / For citation:

Stańko S., Mikuła A. (2022). Zmiany na rynku mięsa drobiowego na świecie i w Polsce w latach 2001-2019. *Problemy Rolnictwa Światowego*, 22(1), 43-61; DOI: 10.22630/PRS.2022.22.1.4

Stańko S., Mikuła A. (2022). Changes in the Poultry Meat Market in the World and in Poland in the Years 2001-2019 (in Polish). *Problems of World Agriculture*, 22(1), 43-61; DOI: 10.22630/PRS.2022.22.1.4